

Riksantikvaren

Saksbehandler, innvalgstelefon

Ellen Synnøve Eskeland, 38 17 61 98

Uttalelse til Bevaringsstrategi for landbrukets kulturmiljø - "Høring Riksantikvarens bevaringsstrategi for landbrukets kulturmiljø"

Vi viser til høringsbrev datert 8. mai og til utkast til *Bevaringsstrategi for landbrukets kulturmiljø*. Vi viser også til vår uttalelse i forbindelse med innspillsrunden for bevaringsstrategien, datert 7. mars.

Bevaringsstrategien skal være et verktøy for en samlet innsats for å prioritere tiltak knyttet til prioriterte kulturmiljøer. Den skal f.eks. koordinere virkemidler og bidra til vern og bruk av dem.

Det er en omfattende strategi og vi vil kun kommentere deler av deltema 1 og deltema 2.

Deltema 1 Bygninger i jordbruket

Vi synes det er fint at dere har prioritert bevaring og bruk av den førindustrielle gårdens bygninger. Det samsvarer med vår uttalelse i innspillsrunden. Dette var gjerne mange og små bygninger som hver hadde sin funksjon. Disse småbygningene ligger ofte nært naturressursen de hadde en funksjon for og de forteller en viktig historie om jordbruket i tidligere tider. Det er viktig at en del av disse småbygningene blir tatt vare på. Viktige stikkord er tilskuddsmidler og god tilgang til restaureringskompetanse. Her vil vi trekke fram bygningsvernsetrene som kan bidra med faglige råd og veiledning, gratis. Det er viktig at kommunene og håndverkere kjenner til disse fagmiljøene og bruker dem.

Vi bifaller også de øvrige to prioriteringene under deltema 1; enhetslåven og seterbygninger.

Særlig for enhetslåven kan ombruk være aktuelt, altså at bygningens bruk endres, mens den utvendig bevarer. Da er det viktig at lovverket er tilstrekkelig fleksibelt til at det er mulig. Siden ombruk av bygninger er et bra klimatiltak, kunne en også vurdere økonomiske incitament utover tilskuddsmidler, som for eksempel skattefordeler slik at ombruk fremstår som et godt alternativ til nybygging for eierne.

I store deler av Agder var det vanlig med ulike typer stølsdrift, jamfør *Stølslandskapet på indre Agder* (prosjektrapport 2002). Dessverre er det ingen støler i drift i dag. Vi har innført tilskudd til Drift av seter og Besøksseter i regionalt miljøtilskudd i jordbruket (RMP), men foreløpig har vi ingen som

søker om tilskuddet. Den viktigste bevaringen av støler – både bygningsmassen og jordbrukslandskapet rundt - er stølsdrift. For å få det til må flere instanser dra i samme retning slik at stølsdrift kan være aktuelt for noen. Det gjelder både tilskudd, fagmiljø/kompetanse og holdninger.

Deltema 2 Jordbrukslandskapet

Vi bifaller at dere prioriterer kulturlandskapet og arkeologiske kulturminner i jordbrukslandskapet under dette deltemaet. Vi er spesielt enige i at det er viktig å se kulturminnene i sammenheng med jordbrukslandskapet de er en del av.

Dere vil velge ut jordbrukslandskap med store kulturmiljøverdier for samordnet innsats for å ta vare på landskapskvalitetene i samarbeid med eierne. Vi tror at dette er en god idé. Dere nevner KULA- og UKL-områdene, kommunale kulturmiljøplaner og regionale planer og strategier som aktuelle utgangspunkt for å velge ut jordbrukslandskap for samordnet innsats.

Vi vil i tillegg nevne *Verdifulle kulturlandskap* – en nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap som ble gjort på 1990-tallet av et tverrfaglig utvalg der både landbruk, miljø og kulturminnemyndighetene deltok. Registreringen er en oversikt over jordbrukslandskap som har store kulturminnekvaliteter og biologiske kvaliteter i jordbruksområder.

Under deltema 2 synes vi det er særlig viktig med en helhetlig tilnærming, at en ser jordbrukets kulturminner og kulturmiljøer i sammenheng med øvrige kvaliteter i jordbrukslandskapet. Vi lurer derfor på om det kunne være aktuelt å oppdatere dette nasjonale registeret med tanke på samordnet innsats i disse verdifulle kulturlandskapene?

En kan gjerne ta utgangspunkt i det gamle registeret, KULA- og UKL-områdene og vurdere andre verdifulle kulturlandskap. Et oppdatert register med *Verdifulle kulturlandskap* kunne da brukes til samordnet innsats for å ta vare landskapskvalitetene – både kulturminnekvalitetene og kvaliteter knyttet til biologisk mangfold. I RMP-ordningen er det for eksempel tilskuddsordninger som kunne vært aktuelle hvis registeret hadde blitt oppdatert. Kvalitetene forfaller av mange grunner som det blir vist til i utkastet til bevaringsstrategien, så det haster med å få på plass en økt innsats for bevaring og bruk.

Vi håper at bevaringsstrategien kan bli et nyttig verktøy for at landbrukets kulturmiljøer bevares på en bærekraftig måte for fremtiden.

Denne uttalelsen er skrevet før høringsmøtet 6. juni da vi ikke har anledning til å delta på møtet.

Med hilsen

Unni Svagård
Ass. landbruksdirektør
Unni Svagård(e.f.)fung. landbruksdirektør

Ellen Synnøve Eskeland
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent